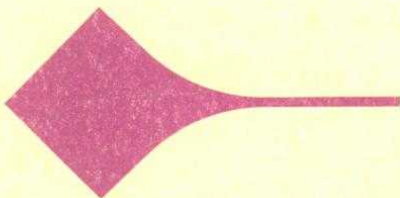

www.ketab.ir

سرشناسه: کاظمی، محمدکاظم، ۱۳۴۶ - [عنوان و پدیدآور: روزنه: مجموعه آموزشی شعر/ محمدکاظم کاظمی، | مشخصات نشر: مشهد: سپیده‌باوران، ۱۳۹۰، | مشخصات ظاهری: ۴۳۲ ص. | شابک: 4-7-91595-600-978] وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا | یادداشت: چاپ قبلی: تریخ آفتاب، ۱۳۸۹ | یادداشت: کتابخانه: ص. [۲۱۹] - ۲۲۵؛ همچنین به صورت زیرنویس | یادداشت: نمایه. | موضوع: عناصر شعر. | موضوع: سبک‌ها و قالب‌های شعر. | رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ ۹ ر ۲۴ ک / PIR ۳۳۶۱ | رده دیویی: ۲۲ / ۸۰۴ | شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۰۱۲۲۹

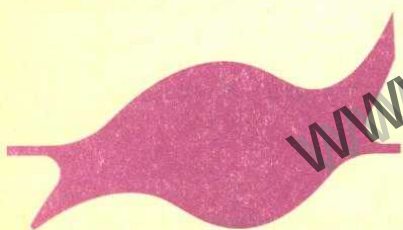
www.ketab.ir

مجموعه آموزشی

محمّد کاظم کاظمی

www.ketab.ir

به نام خدا

روزنه

محمد کاظم کاظمی

صفحه آرای :: زهرا صالح نژاد - کارگاه نشر سپیده باوران -

طراح جلد :: رضا باباجانی - استودیو دد -

نوبت چاپ :: سیزدهم، زمستان ۱۴۰۳

شمارگان :: ۹۹۰ نسخه

چاپ :: مهشید

صحافی :: پارسیان

شابک :: ۴ - ۷ - ۹۱۵۹۵ - ۶۰۰ - ۹۷۸

- حق چاپ محفوظ است -

تلفن دفتر نشر :: ۳۸۴۷۸۷۹۲ - ۵۱

مراکز پخش :: گسترش :: ۷۷۳۵۱۰۱۶ - ۲۱

ققنوس :: ۶۶۴۶۰۰۹۹ - ۲۱

چشمه :: ۷۷۷۸۸۵۰۲ - ۲۱

فهرست

۱۳	یادداشت مؤلف
۱۷	تمهید
۲۳	فصل اول : شعر چیست؟
۲۵	در میان تعریف ها
۲۹	از بیان عادی تا بیان شاعرانه
۳۲	از بیان شاعرانه تا شعر
۳۳	شناخت عناصر شعر
۳۷	فصل دوم: خیال و صورت های آن
۳۹	خیال چیست؟
۴۱	صورت های خیال
۴۱	تشبیه
۴۷	استعاره
۴۹	مجاز

۵۳	کنایه
۵۶	مدعائمثل
۵۸	اغراق
۶۰	شخصیت بخشی
۶۲	حسن آمیزی
۶۴	متناقض نمایی
۶۶	چند نکته
۶۹	بحثی در ارزشیابی خیال
۷۰	تجسم، شرط اصلی تخیل
۷۳	منابع خیال
۸۳	فرسایش و پرورش تصویرها
۹۱	کشف یا حجاب
۹۳	تراحیم خیال
۹۵	تصویرسازی گسترده
۹۹	فصل سوم: زبان شعر
۱۰۱	شناخت زبان شعر
۱۰۶	شعر و دستور زبان
۱۱۱	سهولت زبان
۱۱۴	امروزی بودن زبان
۱۱۷	گسترده گی زبان
۱۲۲	ایجاز
۱۲۵	ترکیب سازی
۱۲۹	مردم گرایی
۱۳۴	غرابت زبان
۱۳۵	باستان گرایی
۱۳۷	غرابت محیطی زبان
۱۳۹	دیگر کارهای زبانی

۱۳۹	تکرار
۱۴۱	حذف
۱۴۲	قرینه سازی
۱۴۴	جابه جایی اجزای جمله
۱۴۷	فصل چهارم: موسیقی در شعر
۱۵۱	وزن شعر
۱۵۳	شناخت هجاها
۱۶۲	ساختارهای موزون
۱۶۴	ارکان و افعیل
۱۶۸	وزن های مختلف شعر فارسی
۱۷۵	انعطاف پذیری وزن های شعر
۱۸۲	جایگاه و تأثیر وزن در شعر
۱۸۵	تفاوت تأثیر وزن و لحن
۱۸۶	دسته بندی وزن های شعر
۱۹۱	قافیه و ردیف
۱۹۴	قواعد قافیه
۱۹۹	ناتندرستی قافیه ها
۲۰۳	قافیه های صوتی
۲۰۴	تکرار قافیه
۲۰۷	نقش «نکبه» در قافیه
۲۱۰	غنای قافیه و ردیف
۲۲۰	موسیقی داخلی
۲۲۷	موسیقی معنوی
۲۳۳	نام نگاشت
۲۳۷	آرایه های ادبی (صنایع بدیعی)
۲۴۰	ایهام
۲۴۵	تلمیح و تضمین

۲۵۳	فصل پنجم: قالب های شعر
۲۵۶	قالب های کلاسیک
۲۵۶	بیت
۲۵۷	قطعه
۲۵۸	غزل
۲۶۱	قصیده
۲۶۴	مثنوی
۲۶۷	رباعی و دوبیتی
۲۶۹	چهارپاره
۲۷۱	ترجیع بند و ترکیب بند
۲۷۲	مسمط
۲۷۴	مستزاد
۲۷۵	بحر طویل
۲۷۵	دیگر شکل های بحر
۲۷۷	قالب های نوین
۲۸۴	قالب نیمایی
۲۸۶	وزن های مختلف شعر نیمایی
۲۹۴	مصراع بندی شعر نیمایی
۳۰۰	انعطاف پذیری وزن در شعر نیمایی
۳۰۱	قافیه و ردیف در شعر نیمایی
۳۰۹	شعر سپید (شعر منثور)
۳۱۷	فصل ششم: عناصر معنوی شعر
۳۱۹	شناخت عناصر معنوی
۳۲۱	عاطفه
۳۲۲	سطح تأثیرهای عاطفی شعرها
۳۳۲	عینیت و ذهنیت
۳۳۶	اندیشه

۳۴۱	فصل هفتم: ساختمان شعر
۳۴۴	محور عمودی شعر
۳۵۷	پیوستگی عناصر شعر
۳۵۷	خیال
۳۶۳	زبان
۳۷۰	موسیقی
۳۷۳	فصل هشتم: سبک‌ها و مکتب‌ها
۳۷۵	سبک شعر
۳۷۷	بررسی سبک شعر یک شاعر
۳۷۹	ارزش هنری سبک
۳۸۶	مکتب‌های شعر فارسی
۳۸۹	مکتب خراسانی
۳۹۳	مکتب عراقی
۳۹۵	مکتب هندی
۳۹۹	مکتب بازگشت
۴۰۲	شعر امروز فارسی
۴۰۳	شعر مشروطه
۴۰۳	شعر نو
۴۰۶	شعر نوکلاسیک
۴۰۸	چند نکته
۴۱۱	کتابنامه
۴۲۱	نام‌نامه

یادداشت مؤلف

این کتاب حاصل احسان‌های بسیار بوده است به یک متن آموزش شعر مختصر ولی جامع، تا هم شاعران جوان را آید و هم دیگر کسانی را که در پی شناختی اجمالی از شعر و عناصر آن هستند. بر آن بوده‌ایم که شرح قواعد و مسایل شعر را با تحلیل‌های زیبایی‌شناسانه از آن‌ها همراه باشد تا از سویی شکل آموزشی اثر حفظ شود و از سویی جوانب هنری و ذوقی را فرو گذاشت نکرده باشیم.

انتشار *روزنه* در سال ۱۳۷۰ با ابتکار و حمایت کانون شاعران و نویسندگان امور تربیتی آموزش و پرورش خراسان در قالب جزوه‌هایی کوچک آغاز شد؛ ولی کار به زودی به تألیف و چاپ مجلدات *دوگانه روزنه* در سال‌های ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ کشید. کتاب جلد سوم هم داشت که در آن شعرهایی از شاعران امروز به صورت کارگاهی نقد شده بود و در سال ۱۳۷۴ چاپ شد.

استقبال خوب خوانندگان از این کتاب‌ها، نگارنده را به پژوهش دوباره و بازنویسی مجلدات *دوگانه تشویق* کرد که در سال ۱۳۷۷ به صورت یک جلدی چاپ شد، البته بدون جلد سوم که ماهیتی نسبتاً مستقل داشت. در آن

مرحله کتاب به واقع از نونوشته شد و از همین روی، چاپ اول کتاب حاضر به حساب می‌آید.

آنچه اکنون می‌بینید همان متن یک جلدی است، با ویرایشی مجدد و بازنگری‌هایی جزئی در بعضی مباحث. آخرین ویرایش آن در آستانه چاپ هشتم صورت گرفته است و در این چاپ، صفحه‌آرایی کتاب هم تجدید شده است. اتفاق دیگری که در این چاپ قرار است بیفتد این است که کتاب به صورت یک مجموعه دوگانه همراه با کتاب شعرپارسی من تجدید چاپ شود. شعرپارسی گزینه و سرگذشتی از هزار سال شعر فارسی است و می‌توان آن را مکمل روزنه دانست.

از آن روی که متن حاضر در سال ۱۳۷۷ نوشته شده است، ممکن است که بعضی از مباحث آن معای شاعران جوان امروز، با بالندگی‌ای که این نسل در دو دهه اخیر داشته است، کمابیش پیش پا افتاده باشد. امیدوارم پژوهشگران جوانی که با شعر و شاعری این سال‌ها بیشتر آشنانید و نیازهای روز را بهتر درک می‌کنند، این کار را پی بگیرند. این از نظر نگارنده این اثر بلامانع است.

در تدوین و چاپ این کتاب، از راهنمایی‌ها، حمایت‌ها و هدایت‌های دوستان بسیاری بهره برده‌ام. به واقع طرح تدوین روزنه با ابتکار جناب مصطفی محدثی خراسانی عملی شد که هم در پیشنهاد نظری و هم در پیگیری امور اجرایی آن، سهمی بزرگ داشت. هم چنین در مراحل چندگانه نگارش و ویرایش اثر، نظرهای بسیاری از عزیزان از جمله زنده یاد احمد زارعی، مصطفی علی پور، عباس ساعی، سیدابوطالب مظفری، مجید تراب بلوچی و ابراهیم جمیلی یاریگر من بوده است.

هم چنین وظیفه خود می‌دانم که از جناب عباس قدسی مدیر محترم انتشارات سپیده‌باوران به خاطر تجدید چاپ‌های متوالی این کتاب از چاپ

چهارم تا کنون سپاسگزاری کنم و نیز زحمات مسئولان محترم «مؤسسه انتشاراتی ضریح آفتاب» را به خاطر چاپ های پیشین قدرنهم. هم چنین قدردان جناب رضا باباجانی و خانم زهرا صالح نژاد نیز هستم که در طرح جلد و صفحه آرایی، این کتاب را به کسوتی جدید درآوردند.

محمدکاظم کاظمی

مشهد، پاییز ۱۳۹۶

www.ketab.ir